CULTURA POPORULUI

„LUMINEAZA-TE ŞI VEI FI: VOIEŞTE ŞI VEI PUTEA"
C. A. ROSETTI.

Director: Generalul NICOLAE PETALA | REDACŢIA, STR. REGALA No. 16. | BUCUREŞTI 10 IUNIE 1928 | ADMINISTRAŢIA STR. REGALA No. 16 | ANUL VIII, Nr. 233. Apare în fiecare Duminică

Un pericol naţional

In fiecare primăvară şi toamnă, când răsar şi apun florile, dricuri multe şi aproape toate îmbrăcate'n alb se strecoară agale pe prăfuitele străzi ale Bucureştilor.

In urma lor, copii firavi şi mame, cernite sărăcăcios, îşi şterg cu dosul mâinii isvorul de lacrimi ce năpădesc peste nişte ochi mari, cercuiti de vânătăile mizecuiţi de vânătăile mizeriei, atot vorbitoare.

Şi-i multă mizerie în Bucureştii noştri! Cimitirele primesc în fiecare an câteva zeci de mii de ofticoşi, dintre cei cunoscuţi de oficialitatea sanitară, fără să mai vorbim de cei necunoscuţi şi de cei dela sate, al căror număr, în mijlociu, trece de cincizeci de mii.

Să mai amintim oare de cei cu plămânii atinşi, trăiţi în condiţiuni neigenice şi destinaţi unei peiri sigure?

Numărul acestora atinge iarăşi—în mijlociu, un sfert de milion,—cifră, din care un strein îşi poate face imediat, ideie de starea socială a întregii ţări şi de mult cântata noastră civilizaţie.

Având un procent atât de mare de tuberculoşi, la o populaţie de 15-16 milioane locuitori, fără să mai numărăm şi alte categorii de boale şi diverse accidente, se trage numai de cât concluzia, că poporul nu se alimentează bine; nu cunoaşte, ca'n alte ţări, nici cele mai elementare reguli de higenă; că fabricile şi atelierele nu sunt construite după cerinţele sanitare; că beţia trebue să fie'n mare cinste la poporul nostru; că patronii de cârciumi, băcănii şi alte întreprinderi desfid regulamentele şi îndatoririle sănătăţii publice şi storc, în profitul lor, sănătatea tinerilor copilaşi, mânaţi, de nevoie, dela ţară, la peirea sigură dela oraş.

Ce să facă iniţiativa privată a unor doamne şi domni, cu suflete nobile, din lumea mare, care cerşesc obolul nostru la anumite zile din an, când statul — prin puterea i executivă—nu poate să-şi impună'n de ajuns respectul propriilor sale legi şi regulamente?

Aci stă cheia rezolvării acestei groasnice probleme, care trebuie să ne dea de gândit şi să ne scoată din toropeala'n care trăim.

Dacă statul ar aplica sancţiuni, din cele mai aspre, celor ce i sfidează legile, ca prin farmec s'ar remedia atâtea boale şi atâtea rele, care prăpădesc astăzi naţia noastră.

Publicul românesc, de asemenea, vorbim în special de acel public răsărit după războ, să se reculeagă puţin şi să dea o altă'ndrumare bogăţiei de care dispune, amintindu-şi, că ea i făcută'n ţara aceasta şi că măcar câteva frimituri s'or cuveni şi operelor de caritate, care au menirea să şteargă atâtea lacrimi şi dureri.
dureri.

Ar fi foarte'ntristător să citim, că buzunarele cutărei dansatoare streine, s'au umplut cu milioane de lei româneşti, iar bietele doamne, care-şi jertfesc liniştea pentru scopuri atât de umanitare, de-abia au strâns câteva mii de lei!

Alăturând bunătatea şi dărnicia noastră Statului, care trebue să impună cetăţenilor respectul legilor, numai atunci vom putea scăpa de marele flagel al tuberculozei, care ne seceră atâtea vieţi tinere, folositoare patriei şi neamului.

Din pieptul întregului românism trebue să isbucnească nu numai sentimentul de compătimire pentru aceşti nefericiţi ai soartei, ci şi strigătul de alarmă pentru mobilizarea tuturor forţelor, care pot stăvili răul şi însănătoşi pe cei ameninţaţi.

Altfel, suntem pierduţi!

C. BURDEA

Premiile naţionale

In fiecare an se acordă la doi din cei mai valoroşi scriitori ai noştri, prozatori şi poeţi, aşa zisele premii naţionale.

E o recunoaştere oficială a meritelor şi talentului deosebit. Anul acesta premiul naţional de proză a fost acordat, cam târziu, ce e drept, — marelui nostru istoric d. N. Iorga. Cea mai proeminentă şi viguroasă personalitate de azi a neamului, este unul dintre călăuzitorii intelectualităţii române, de mai bine de un sfert de veac şi unul dintre acei ce ne fac cele mai mari servicii de afirmare a culturii româneşti peste hotare.

Această întârziată recunoştinţă faţă de d. Nicolae Iorga, capătă însă o semnificaţie aparte. prin aceia, că pe viitor marele nostru savant, conform regulamentului prin care s'au instituit premiile naţionale, va face parte din juriul care acordă aceste premii.

Autoritatea, pe care i-o dă imensa sa cultură, cât şi îndelungata vreme decând este unul din factorii preponderenţi în evoluţia noastră culturală de după 1900, vor face ca cuvântul rostit de d. Iorga să aibă greutatea cuvenită.

Prin acordarea premiului naţional de proză pe anul 1928 celui mai reprezentativ exemplar al geniului latin şi aceluia ce întreaga viaţă a închinat-o spre binele naţiunei sale, se restabileşte,—cam târziu, după cum am spus,—un echilibru de care trebue să ţinem seama.

Al doilea premiu, acel de poezie, a fost acordat d-lui Ion Minulescu, cunoscut poet şi autor dramatic. Scrisul lui Ion Minulescu a marcat în literatura românească un curent străin, care dacă se va înpământeni sau nu, rămâne să se vadă. T. A.

„Omul superior are totdeauna putinţa să uite răul şi să ierte".
N. IORGA

Omagiu poetului Vasile Alexandri

Strămutarea rămăşiţelor poetului V. Alexandri în noua criptă de la Mirceşti.
Şedinţa solemnă de la Academia Română.

In cadrele unor impresionante aduceri aminte şi pioase sentimente s'a strâns Dumineca trecută în jurul noului mausoleu al marelui poet naţional Vasile Alexandri, tot ce are intelectualitatea românească mai ales. Cu această ocazie s'au strămutat rămăşiţele poetului, ale soţiei şi părinţilor săi, în cripta nou înalţată la Mirceşti. Au luat parte d-nii: miniştrii Nistor, Lapedatu şi Inculeţ, Racoviţă, preşedintele Academiei Române, Bianu, secretarul general al acestei înalte instituţii de cultură, dr. Antipa, S. Regina Maria, a Reginei Elisabeta a Greciei, a Principesei mamă Elena, a Principelui Regent Nicolae, a Regenţilor Patriarh Dr. Miron Cristea şi Gh. Buzdugan.

Erau de faţă toţi membrii Academiei.

Această înaltă instituţie de cultură, prin glasul preşedintelui său d. E. Racoviţă, a adus omagiul de recunoştinţă marelui poet, «care a slăvit în aşa frumoase strofe chipuri blânde de domniţe şi duioase griji de mamă.... cu versuri limpezi ca cristalul şi pe înţelesul tuturor, ca vorbele de mult prietene.»

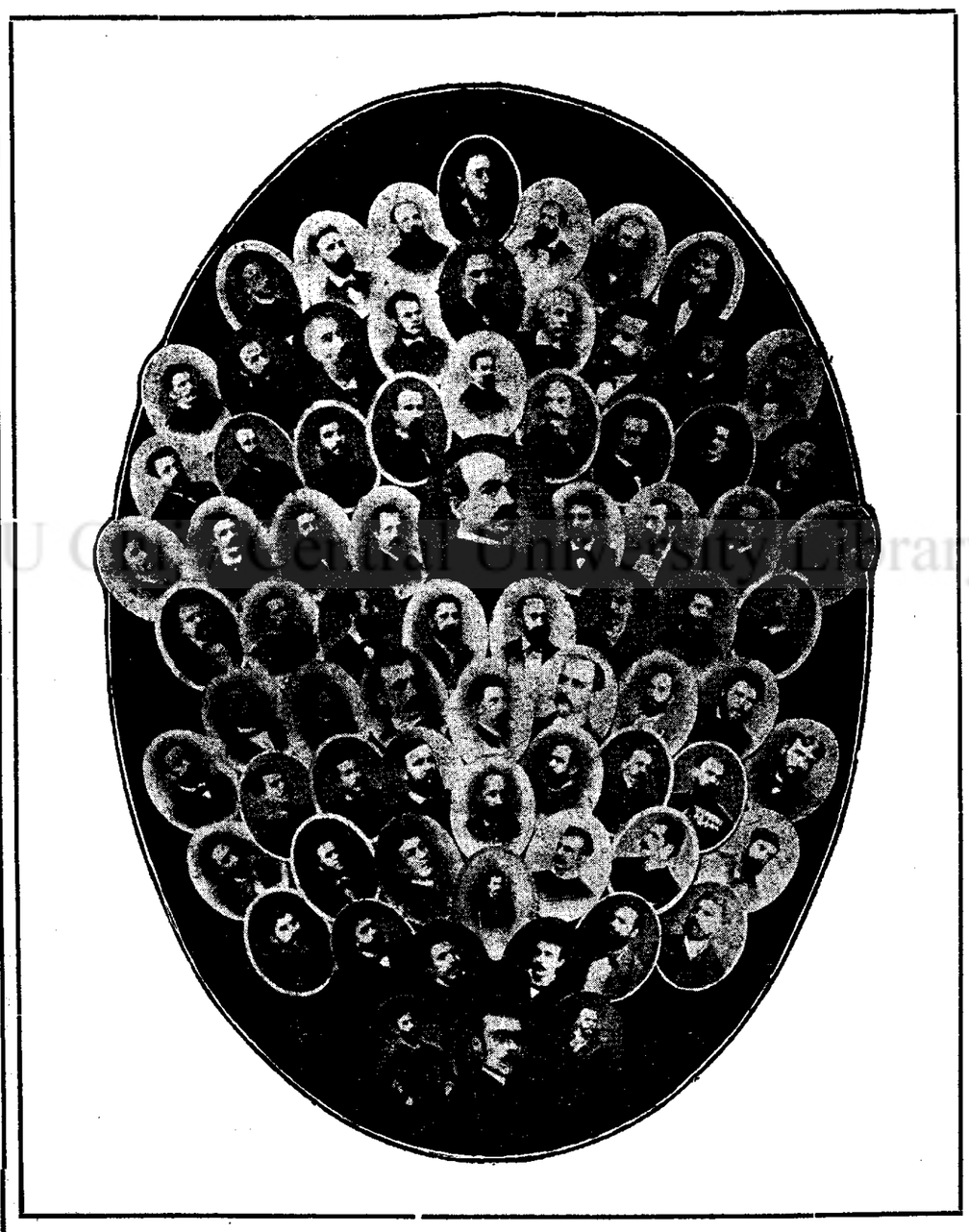

prof. Andrei Rădulescu, scriitorul M. Sadoveanu, istoricul Balş, prof. Ţiţeica, I. Simionescu, S. Mehedinţi, pe lângă un mare număr de intelectuali, din toate colţurile ţării.

Au vorbit P. S. S. Lucian Triteanu, d. Emil Racoviţă din partea Academiei Române, în paza căreia a fost dat mausoleul, d. Lapedatu, Ministrul Artelor, d. Mihail Sadoveanu, care a arătat că figura lui V. Alexandri ne-a fost transmisă de veacul trecut cu o aureolă, care n'a putut fi întunecată în sufletul urmaşilor de nimeni. Au mai vorbit d-nii Stelian Constantinescu, Ştef. Teodorescu, iar la banchetul oferit oaspeţilor de primăria oraşului Roman au vorbit d-nii Al. Lapedatu, Gh. Laur, E. Racoviţa, I. Nistor, general Schina, I. Simionescu, M. Sadoveanu, Manolescu-Strunga iar d. Ion Bianu, a povestit interesante amintiri despre V. Alexandri şi Ion Ghica, în societatea cărora a petrecut ore sfinte.

* * *

Cu o zi înainte Academia Română a ţinut o şedinţă solemnă pentru comemorarea marelui cântăreţ naţional, care ne-a încântat pe toţi de atâtea ori, cu versurile sale.

Solemnitatea a avut loc în prezenţa M. D. Octavian Goga, după ce face un rezumat al activităţii politice a marelui poet, despre care spune că «nu e numai cântăreţul deşteptării noastre, ci el face parte din pleiada întemeetorilor de ţară», adaugă: «a fost luptătorul pentru libertate, care s'a sbătut să desfiinţeze sclavia cea neagră a ţiganilor şi sclavia cea albă a românilor; a fost un factor activ al desrobirei noastre literare».

Proslăveşte în chip măestrit geniul autorului «Doinelor şi Lăcrămioarelor», „Baladelor şi Pastelurilor".

D. Goga închee cuvântarea sa cu aceste duioase cuvinte, rupte, parcă, din însuşi geniul poporului nostru.

— «Cu cât ni-l vom reaminti mai des, cu atât ne va da mai mult. Iar odată târziu, când unda trecerei eterne — osemintele lui se vor fi făcut una cu pământul şi filele lui Vasile Alecsandri vor fi înegrite de uitare, — el va trăi şi atunci în freamătul mare al ţării. Va tresări acolo, dincolo de moarte, de câte ori veselia va fâlfâi pe câmpiile noastre mănoase de câte ori în fapt de seară se vor aprinde focuri pe crestele satelor şi un glas de Rodică neştiitoare îşi va spune dorul sfios, cântând o «Doină doiniţă»".

ZICALE DIN POPOR

Ţăranul leneş nu găseşte bun nici un plug.

*

— Dacă ţăranul nu se pleacă, face arătură rea.

— Un ţăran între doi avocaţi, ca un peşte între două pisici.

*

— Prostul frânge cuţitul şi zice că are două.

— Sfeşnicul nu-şi luminează piciorul.

*

— După ce s'a adăpat, întoarce puţului, spatele.

PLUGURILE

de *VASILE ALEXANDRI*

Noroc bun! Pe câmpul neted ies Românii cu-a lor pluguri!
Boi plăvani în câte şease, trag, se opintesc în juguri.
Braţul gol apasă 'n coarne; fierul tae brazde lungi,
Ce se înşiră 'n bătătură ca lucioase negre dungi.

Treptat câmpul se umbreşte sub a brazdelor desime;
El răsună 'n mare zgomot de voioasa argăţime,
Iar pe lanul ce în soare se svânteazâ fumegând
Cocostârcii cu largi pasuri calcă rar şi meditând.

Acum soarele-i l'amiază; la pământ omul se 'ntinde;
Cârd de fete şi neveste de la sat aduc merinde;
Plugul zace 'n lan pe coaste, iar un mândru flăcăuaş
Mână boii la isvoare şi îi paşte la imaş.

Sfântă muncă de la ţară; isvor sacru de rodire,
Tu legi omul cu pământul în o dulce înfrăţire!
Dar lumina amurgeşte, şi plugarii către sat
Hăulind pe lângă juguri, se întorc de la arat.

Congresul Ligii Culturale

In zilele de 3 şi 4 Iunie cor. s'a ţinut, în Târgovişte a ruinelor vorbitoare şi multelor amintiri istorice, congresul anual al Ligii Culturale, sub preşedinţia d-lui N. Iorga, înconjurat de membrii comitetului central din Bucureşti şi de către delegaţii tuturor secţiunilor culturale, corale şi sportive, din cele patru unghiuri ale ţării întregite.

Ce fericire pentru o instituţie naţională, că poate să-şi arăte roadele, după o necontenită şi încordată activitate!

Păcat, că încă nu s'a desvăluit până astăzi tot calvarul acestei instituţii, care a jucat un rol hotărâtor în viaţa naţională a românismului de pretutindeni!

Când unii oameni de stat din ţara noastră, de nevoie, trebulau să-şi înăbuşe sentimentul naţional, ori să facă anumite pacturi în paguba fraţilor subjugaţi, singur mănunchiul de patrioţi, grupaţi în jurul Ligii Culturale, căuta să îmbărbăteze pe fraţi, să-i mângâie şi să i ajute, pe cât li sta'n putinţă.

Pentru ridicarea moralului generaţiei prezente şi viitoare trebue cunoscută în amănunţimi tragedia acestei instituţii care a fost pivotul, ce ţinea legate toate fibrele românismului şi farul, către care se îndreptau conştiinţele tuturor iubitorilor de neam, înainte de războ.

Adăpostită de azi înainte într'un palat măreţ, rod al trudei ilustrului ei preşedinte d-l Nicolae Iorga, Liga Culturală are de îndeplinit încă opera grea a consolidării sufleteşti, cum şi împrăştierea culturii naţionale în toate unghiurile ţării.

Isvorul ei de muncă nu va seca niciodată. Minţile odată luminate şi ajunse «sus», vor năzui a fi şi «mai sus», iar iubirea de patrie, singura care dă un echilibru sufletului omenesc, va deveni forţa de mişcare a neamului acesta, care veacuri întregi se sbătu între voinţă şi neputinţă.

Inălţătoarele cuvântări ale ilustrului preşedinte d-l N. Iorga, care strânsese'n jurul său tot ce este cuget şi simţire românească, în Târgovişte a atâtor frumoase şi istorice amintiri, au avut darul să re'nvieze neîntinatul patriotism al celor ce ştiu, nu numai să aplaude, dar să se şi jertfească, la vreme de nevoie.

Inchiderea solemnă a congresului şi duioasa despărţire a celor ce au luat parte la acesta, părea un jurământ tacit, făcut de'ntregul românism, înaintea străbunilor Voevozi: «Prin cultură, vrem lumină» şi «România, pe veci, va fi a Românilor şi numai a Românilor!»

I. GHINEA

Soldat român din veacul 18.

Cântecul Pădurarului

de George Gregorian.

Inspre seară, din pădure
Cucuvaele vin sure;
Stau pe porţi, pe streaşini stau;
Cucumau, cucumau...

Iar din ele'ntr'un târziu
Una pe coliba mea
A 'nceput cu glas pustiu,
Cucumea, cucumea...

Când o streaşină aţine
Cucuvăi, nu-i semn de bine;
Umbră 'n ele glasuri au,
Cucumau, cucumau...

Am un frate'n pat; dar poate
Să te faci tu bine, frate!
Nu de tine spune ea:
Cucumea, cucumea...

Ce-aud? Alta, pe-altă grindă...
Am şi-o mamă suferindă,
Două-acum fiori îmi dau,
Cucumau, cucumau...

Mă gândesc... Ce gânduri crude!
Am şi'n mine viaţa mea
Şi-o a treia se aude,
Cucumea, cucumea....

O, da'n noaptea asta largă
Câte cucuvăi se-aleargă?
Ţipătul din sbor şi-l iau,
Cucumau, cucumau...

Ce vor, Doamne-atâtea stoluri
Şi pe cine chiamă 'n goluri
Nesfârşit de-o ţiu aşa,
Cucumea... cucumea?!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Duminica Tuturor Sfinților

Fratele meu!

Învățătura Mântuitorului are la temelie trei virtuți de căpetenie: Credința, dragostea și nădejdea.

Aceste trei virtuți sunt înlănțuite în așa fel, în cât cel ce voiește a fi, cu adevărat, creștin trebuie să le îndeplinească pe câteși trele, dacă vrea să se încununeze.

A spune: «cred și nădăjduiesc răsplată» fără să practici dragostea sau iubirea de oameni, zadarnică-ți este toată truda.

Cei mai mulți din creștinii noștri cad în păcatul acesta, închipuindu-și, că răsplata le poate veni și fără faptele cele bune, — rătăcire, pe care Apostolul Iacob o condamnă, când zice:

«Credința fără fapte este moartă».

In creștinism, idealul către care trebuie să se'ndrepteze conștiințele și să năzuiască întreaga noastră ființă este Iisus Christos.

In așteptarea acestui Răscumpărător al omenirii s'au stins atâția Patriarhi și Prooroci înainte de venirea Lui.

Pentru El s'au jertfit Apostolii, Mucenicii și Cuvioșii cunoscuți de biserică și prăznuiți după cuviință și tot pentru El atâți necunoscuți și-au părăsit părinți, frați, rudenii și avere, luând drumul pustniciei sau înfruntând cu însăși viața lor, furia și torturile necredincioșilor.

Și mulți sunt acești necunoscuți, jertfiți de bunăvoie pentru Iisus și patria cerească, ca și eroii necunoscuți, ce se jertfesc pentru patria pământească.

Pe toți aceștia îi serbătorește biserica creștină astăzi, dându-ni-i ca pildă și îndrumare pentru viața noastră de toate zilele. Ei alcătuesc oastea lui Christos, care'n cele din urmă trebuie să biruiască și să impună societății omenești, noui regule de cârmuire, întemeiate pe dreptate, adevăr, credință, dragoste și nădejde.

Biserica, cât și societatea omenească ar lâncezi, dacă n'ar fi fost stropite cu sângele eroilor, cunoscuți și necunoscuți.

Lor li datorează creștinismul lățirea sa în lume; dărâmarea unor legi și datini nelegiuite, ce durau de veacuri; îmblânzirea moravurilor și multe alte plăgi, care înjoseau pe om.

Neștiuți de nimeni, ca și ne'nsemnatul grăunte de nisip, ce intră totuși în ridicarea marilor clădiri, sfinții aceștia au știut ce vor; pentru ce se luptă și pentru ce mor, desbrăcați de orice glorie lumească.

«Să trăiască și să moară împreună cu Christos» aceasta le-a fost suprema țintă, a unui trai, care—mai curând ori mai târziu—trebuia să se sfârșească.

Au murit, dar faptele lor au spiritualizat lumea, au înviorat-o, au desprins-o din catenele materiei și i-au făurit un ideal statornic, către care se îndreaptă încetul cu încetul.

Din împărăția spiritelor, prin mijlocirea rugăciunii lor către Dumnezeu, neîncetat se revarsă peste noi puteri nevăzute, cari ne călăuzesc pașii în toate împrejurările vieții și ne dau curajul biruinței, fără ca noi să pricepem în deajuns taina, prin care ei ne vorbesc.

Cinste și venerație tuturor sfinților, — mari Eroi ai Creștinismului și îndrumători ai vieții noastre spirituale!

Arhim. Calinic I. Popp Șerboianu

Din nevoile învățătorimei

Coloane întregi umplu toate revistele și ziarele; căci cu drept cuvânt, sunt prea multe nevoile învățătorilor, încât cuțitul a ajuns la os. Nu întâlnești învățător care să nu ți se plângă, decât numai și numai de nevoile vieței ce o duce —soarta materială.

Alte preocupări mai serioase cu privire la bunul mers al școalei rămâne pe planul al doilea, ca ceva secundar—chestiunea arzătoare fiind, traiul de azi pe mâine și, aceasta cu mare chibzuință. Fiecare se gândește cum ar putea și ce ar putea face, pentruca soarta materială, viața în genere, traiul, să-i fie îmbunătățit prin el însuși. De aci înclinarea către diferite încercări și negoțuri; se afundă în datorii, cercând munca agriculturei, iar în alte cazuri (cel mai nemerit) îl vezi ocupând vreo slujbă, la bancă, cooperativă sau primărie. Toate aceste învățături le fac pentru acelaș scop — înbunătățirea traiului.

Rari sunt cazurile când învățătorii își uită de aceste griji, ocupându-se cu adevărat numai de școala lor. (Aceste cazuri atribuindu-se învățătorilor acelora, cari sunt mai înstăriți prin vreo împrejurare fericită).

Statul, țara întreagă pierde mult, când la toate aceste nevoi și cerințe firești ale învățătorimei, cei în drept tac. Imi vine să cred zicătoarea: «Că sătulul nu crede flămândului».

Este știut că nevoile sunt mari și grele numai pentru cei ce le au și le simt — iar nu și pentru cei ce abia le aud.

Să fim siguri însă, că ori cât s'ar cere învățătorimei: devotament, sacrificiu chiar, pentru școală numai prin cuvinte searbăde... o astfel de cerință, un astfel de imbold nu-și va ajunge scopul și ținta urmărită, decât atunci când învățătorimea va fi răsplătită, satisfăcută materialicește într'un mod mai omenesc. Și atunci totul s'ar schimba, ca prin minune, nerămânând în discuție nici un alt echivoc. Cum să nu-l tragă inima, și să nu muncească cu conștiinciozitate pe învățătorul francez, când munca îi este satisfăcută? Invățătorul francez sfidează cu slujba și leafa sa, pe ori care alt funcționar, care are la bază o clasă, două, secundară. La noi însă este cu totul altfel, căci ne sfidează chiar și micii slujbași cu lefurile lor. Să dăm un exemplu: Cât primește un acar dela C.F.R. cu patru clase primare? Și cât primește un învățător provizoriu? Și care-i este munca și răspunderea unuia și care a celuilalt? Nu mai vorbesc de alți funcționari cu câteva clase, dacă le mai au, care pentru câteva ore de biurou sunt răsplătiți cu salarii destul de frumoase. Din toate acestea nu vreau să scot concluzia că trebuie făcută o diferență, o proporție între diferitele bresle de funcționari și bazat pe aceasta să li se dea învățătorilor salariul cuvenit, numai să se aibă în vedere importanța, marea grijă și răspunderea ce i-se încredințează învățământului pentru cultura și ridicarea națiunei întregi. Această operă de reînălțare a poporului românesc, s'a întrebat cineva, că învățătorimea o poate face așa cum trebuie, în vremea de azi?

Zic în vremea de azi, când viața este atât de grea și scumpă, când nu toți învățătorii pot avea: casă, masă, familie, pământ, etc. Cu ce pot a-și cumpăra: hrană, îmbrăcăminte locuință? Nu mai vorbesc că îi mai trebuie și lui; un ziar, o revistă, o carte! Totul și totul se sprijină pe leafă — Suma derizorie. Ce să achite mai întâi cu ea? Iată-i deci mintea ocupată numai cu chibzuința vieței și a traiului.

Atunci pe fiecare învățător îl vedem ocupându-se și cu alte întreprinderi; pe alții îi găsim, fie secretar la primărie, fie casier la bancă, etc. cei cari mai au și norocul acesta. Nu-i nimic, bine că o pot face și pe aceasta. Dar dacă ne gândim mai îndeaproape la școală, ea suferă grozav—căci învățătorul care pe lângă cariera lui este silit să se ocupe și cu o altă muncă — fizică sau intelectuală—atunci în mod firesc neglijează pe unele din ele, nemai având aceeași energie și poftă de muncă. In cazul acesta școala este aceea, care totdeauna sufere.

Consecințele se văd; școala n'are cămin cultural, n'are bibliotecă, îi lipsesc șezătorile culturale și întreaga-i activitate extra-școlară îi lipsește. Cauza? Timpul este petrecut de învățători în slujba primăriei sau băncii, pentruca să-și poată complecta cu suma muncii de acolo nevoile vieței, cari nevoi, nu le poate acoperi numai cu salariul său de învățător. Și ca atare mii de glasuri ale învățătorimei strigă și se plâng; că azi nu se mai poate trăi și munci cu folos școalei românești, cu lefurile actuale.

Țara întreagă lâncezește pe calea culturală numai din această cauză. Ce-i de făcut atunci? Ni-se spune să avem răbdare. Nu știu dacă a avut cineva mai multă răbdare de cât învățătorimea română. Din toate părțile ne vin numai și numai, circulări și ordine de îndemn și propagandă pentru ofensiva culturală... Dar numai acestea îi trebuesc, corpului didactic? Dați salarii învățătorilor, răsplătiți-i munca, căci scumpetea revoltătoare le-a covârșit și puterea de muncă și progresul învățământului.

Numai așa scopul general al învățământului va fi pe deplin satisfăcut. Cei în drept trebuie să înțeleagă, că o înbunătățire reală și grabnică în starea materială a învățătorimei este reclamată în modul cel mai imperios.

Sunt convins, că dacă grijile și nevoile învățătorilor, cari îi apasă amarnic, vor fi înlăturate printr'o înbunătățire a salariului—atunci vom vedea că învățătorimea n'ar mai fi preocupată numai cu traiul de azi pe mâine, n'ar mai solicita nici alte posturi particulare, ci s'ar deda cu totul, carierei lui dăscălești, numindu-se cu adevărat, «apostol al neamului». Demnitatea lui de om și de învățător va fi respectată și de cei ce l înconjoară și chiar și de el—și aceasta numai pentrucă soarta familiei ar fi înbunătățită, ar fi asigurată.

Gh. N. Vasilescu Griviță.
Invățător

POEZII POPULARE

Foaie verde și-o lalea
Păsărica, păsărea,
N'ai văzut amanta mea?
Am văzut-o la cișmea,
Scotea apă și plângea
Și din gură blestema,
Fira-i neică afurisit,
Căci tu m'ai nenorocit,
Toată vara mi-ai cântat,
Căci la toamnă o să măi ei.
Iacă toamna a trecut,
Tu cu alta ai logodit
Nici cu alta mai străină
Cu surata mea cea bună
Vedea-o aș pe drum nebună,
Cu cămășuța pe mână
Și umblând din sat în sat,
Intrebându-și de bărbat
Și bărbatu-i concentrat.
Foaie verde trei foi verzi,
Flăcăului să nu-i crezi,
Căci flăcău-i numai dracu,
Toată vara 'ți bate căpu,
Până apucă și te înșală
Ca p'un copil făr'de mamă,
Uscatea-i neică să te usuci,
Ca pâinea care o mănânci
Și ca vinul care'l bei,
Fiindcă ai spus c'ai să mă ei
Și-acum tu nu mai vrei.

Auzită dela flăcăi,

C. Georgescu-Obrejița.

HAZLII, DIN POPOR

Cum a mai pățit-o și bietul țigan

Țiganul mergea, mergea mereu pe la stână — se vede în preajma cașului.

Nu se putea mântui scutarul de dânsul. Odată s'au hotărât ciobanii să i o facă. Unul s'a dus cu oile în porneală, altul s'a dus până în sat să mai cumpere câte ceva, iar scutarul s'a ascuns sub pod. Țiganul, fudul și călare pe o iapă albă, ajunge în dreptul stânii:

«Bună ziua, stână,
Haț un caș în mână!»...

Și ia cașul. Mai apucă din coșmagă ce poate; se umple bine de caș, de urdă; pune căldarea de urdit în cap — și ai fi crezut că-i împărat, nu altceva. Acuma ce să mai facă? Își aduce aminte de cașul cel dulce din budacă; și când dă să iee, odată se desvârtește birghidăul, nu știu cum, și troasc! mi! pocnește peste mână pe țigan, el face;

Hârzobate, hârzobate,
Ieși afară și ne-om bate,
Nu cum eu intrai în stînă,
Tu poc! peste mână!...

Și s'a dus, s'a dus turcul cel cu limba neagră, până a ajuns la pod. Căldarea cea de urdit drăngănia de-ți lua auzul—și ai fi gândit că trece într'adevăr împăratul cu oastea.

Scutarul îi zice:

— Impărate luminate! Ia dă-mi pletele, să-mi șterg oleacă ochii, că tare mă dor!

Țiganul auzind de atâta mărire, face răzând:

«Hei, haidamac bălțat,
De unde știi că-s împărat?»

Și se pleacă... Scutarul atunci poac! troasc! și trage, măi săracu, de plete pe țigan!...

— Mai pleacă-te odată, împărate luminate!

Țiganul se mai pleacă odată... Dar scutarul bate, și bate, nu încurcă! Deabia a scăpat bietul țigan-împărat fără iapă, fără caș, fără urdă și fără împărăție.. Se întâlnește cu o tabără de cară. Și zice:

«Tabură, tăburea,
Fă mai pe colea,
Cam pela pana stuhului,
Și pe la cornul lazului
Că la podul cel de piatră
Este o haramină oarbă
Și dai cinci lei gloaba
Și alba degeaba»...

Econ. D. FURTUNĂ

Frânturi de gând...

Suntem deprinși a căuta pricina relelor ce întâmpinăm în viața noastră, în lipsurile materiale ale vieții, trecând nepăsători pe lângă ce iace este mai bolnav în noi: sufletul nostru.

Suferim grozav; căutăm, alergăm și ne sbatem necontenit, fără a găsi leacul isbăvitor.

E ceva în noi; este o rană care țâșnește mereu, fără ca noi să bănuim. Este neorânduiala, descumpănirea voinții noastre și otrăvirea conștiinții noastre cu o puzderie de minciuni înșelătoare.

Suferim dureros și viața noastră morală scade, din ce în ce mai simțitor.

Azi, bârfelile, certurile și hârțuielile, cari fac atâtea victime în rândurile noastre, fără ca să simțim, se înmulțesc pe zi ce trece.

Azi, mai mult decât oricând, căile piezișe sunt cele mai des umblate.

S'au dus cele bune și de folos și locul lor l'au luat ponegririle, injuriile, dușmăniile și urile de tot felul.

In fața acestui spectacol înfiorător stai și te întrebi: Cine oare, ar putea îndrepta această stare de lucruri? Cine ar putea împăca lumea aceasta, ce fierbe ca un vulcan când isbucnește?

Un singur răspuns poate fi mulțumitor: *Hristos și Evanghelia.* El singur poate pune capăt conflictului ce stăpânește întreaga omenire.

Deci, cât mai mulți creștini, — cât mai multe caractere creștine, — dar creștini care trăiesc creștinismul; creștinii pentru care «*a trăi e Hristos, iar a muri dobândă*».

Dacă în România, din optsprezece milioane locuitori, zece milioane ar fi adevărați creștini, creștini pătrunși de spiritul evangheliei, câtă dreptate, ce soare nou ar răsări între hotarele ei! Câte rele nu s'ar stârpi!

Când azi, trăim într'o țară, apăsată din afară de străini, iar înăuntru sfâșiată de colții celor ce râvnesc după mărire deșarte, atunci vulturul dreptății ar sbura falnic deasupra norodului românesc, arătându i drumul cinstei și dreptății, drumul ce duce la mântuire.

Dacă toate suferințele prin care a trecut neamul nostru ne-au învățat, cât poate răbda acest neam, să se bage bine de seamă, că putem cădea, mai rău de cât căzusem.

Dacă această țară binecuvântată a sângerat ani de zile, sub copitele blestemate ale ordiilor lui Makensen, azi când trăim în atâta vrajbă, când tot ce e bun și de folos e spânzurat, ca în codru, putem ajunge vremuri, pe cari nici neam de neamul nostru nu le-a trăit.

Să se ia bine aminte, măcar acum în ceasul al unsprezecelea!!

Dem. Bașoveanu — Carpen

Din precedenta generație Ieșană

Dăscălimea dela Trei-sfetitele

— Ion Creangă — Neculai Climescu — Constantin Grigorescu — Vasile Răceanu — Elefterie Ropală — Ion A. Darzeu — Tit-Liviu Maiorescu — Moș Covaș —

de N. A. BOGDAN.

Unele din cele mai vechi amintiri ale mele, din vechea societate ieșană, durează de prin 1865, când părinții mei mă dădură să învăț carte în școala primară din curtea bisericei Trei-Sfetițele, cea mai deseamă școală începătoare de pe atunci, din vechea capitală a Moldovei.

După o ascultare de vr'o două săptămâni într'o clasă pregătitoare la cetire și scriere, în care preda primele noțiuni un institutor numit Vârgolici, dar pe care toți băeții îl numeau domnu Tricolici, fui trecut în clasa I „cea mare", instalată în spațioasa Sală Gotică din vechile trapeze ale Mânăstirei Treisletițelor, cu arcade mari sprijinite pe o coloană centrală, unde în vremuri stătuse de nenumărate ori la masă Vasile-Vodă Lupu al Moldovei și cu toți maimarii și oaspeții săi.

In această sală preda lecțiile Diaconul Ioan Creangă, un tânăr înalt, roșcovan, cu barba abia înfirată, îmbrăcat într'o mantie de șiac cafeniu și cu potcap pe cap; acelaș Creangă pe care mai apoi trebuia să-l cunoască toată Românimea, prin faptul talentului său mare, de povestitor și scriitor poporan.

Despre Creangă, care deși era și diacon și institutor, ceru să nu i se adreseze nimene decât cu vocativul „Domnule Profesor". Am scris în mai multe publicații periodice, diferite amintiri personale, cari au fost apoi reproduse într'o mulțime de alte tipărituri din țara întreagă și în diferite timpuri. Bărbat chipeș, cu glas limpede și răsunător, vorbind totdeauna blând și familiar cu oricine făcea cunoștință, el devenea din primul moment simpatic tuturor cu cari stătuia ceva. Noi, școlarii săi, îl iubeam din întâia zi când dădeam cu ochii de el; dar și i purtam un respect deosebit, amestecat cu oarecare frică, întrucât chipul de a se purta cu noi al „Domnului" nostru, era tocmai acel ce convenea mai bine unui institutor, care, în același timp avea și rolul de părinte.

Și totuși, dintre noi picii, se găseau câteodată firi aplecate la obrăznicii sau drăcii, cari îl făcea pe Domnul nostru să-și iasă din liniștea și blândețea obicinuită și să facă a-i răsuna glasu-i puternic în vasta sală gotică.

Așa de pildă odată, îndată după intrarea în clas, Creangă se așeză la masa lui, ce-i ținea loc de catedră și trăgând saltarul, găsi înlăuntru un mototol de hârtie cât pumnul. Il scoase afară și deslăcându-l, rămase surprins găsind în el un șoarece mort.

— Ce-i asta? întrebă de-odată domnul pe școlarii să-i, arătându-le un șoarece mort.

Toți băeții din amfiteatrul clasei ne ridicarăm în picioare, spre a vedea mai bine. Nici unul însă nu răspunse nimic; unii chiar începură a tremura; câțiva a pufni de râs!

— Cine a putut să facă isprava asta?, continuă să întrebe Creangă.

Nici un răspuns:

— Nu ziceți nimic? Să știți că clasa întreagă rămâneți aici toată ziua nemâncați...

Iar nici un răspuns; Domnul se făcu roș de necaz și căută câteva minute în mintea lui, să găsească deslegarea enigmei. Apoi, reîncepu pe un ton sentențios:

— Să știți băeți, c'am să fac deseară o rugăciune la biserică și dacă va fi vreunul din voi care a adus șoaricul mort și mi l'a pus în saltar, la noapte are să trimeată Dumnezeu un înger la casa lui și prin somn are să-i tae nasul, ca să nu mai facă asemenea obrăznicii!... Puneți-vă cu toți în bănci și să urmăm cu lecția.

Toți copiii ne așezarăm iar pe bănci, afară de unul: un găligan mai nalt decât toți și cărui aproape îi înfira musteața: îl chema Vaman.

Acest Vaman rămase în picioare și începu a scânci și a smârcăi...

— Ce ai tu, Vamane, de ai rămas în picioare și smârcăi acolo într'una? întrebă Creangă. Vaman nu răspunse nimic, dar continuă a scânci și smârcăi și mai tare.

— Vino la mine, mă băete, continuă Creangă, și spune-mi ce te doare?

Vaman tace; stătea înțepenit la locul lui, încât Creangă, scos din țâțâni, se apropie de el, îl luă de urechi și zgâlțâindu-l încetinel, îi zise:

A! tu ești împelițatul care mi-ai pus șoarecul în saltar. Să știi că Ingerul are să ți tae nasul și eu am să-ți rup urechile!

Vaman dădu drumul unui buhăit năstrușnic, fără însă a mărturisi ceva.

Mai multe încercări ale lui Creangă de a-l face să mărturisească pozna ce făcuse, lură în zadar; la urmă el îi puse următoarea întrebare:

— Ascultă, dragă Vamane, dar dacă eu n'oi face rugăciunea și nici ți-oi rupe urechile, și te-oi erta acum, cu condiție să nu mai faci a doua oară așa drăcie — îi mai face tu vr'o dată așa ceva?

— Ba zău că nu! răspunse cu glas tare Vaman, încetând de bubăit și smârcăit.

In loc să-l pedepsească, Creangă, îl trecu în secția a treia, la un alt institutor, pe care-l chema Vasile Răceanu, secție care era tot un fel de clasa I-a, dar unde băeții erau mai răsariți, și respectivul institutor... bătea mai bine la palmă și îi lua chiar de chica dracului pe cei ce se încercau să facă vre-o pozną în clas, sau și pe afară de școală.

*

Intre institutorii școalei din acea epocă era Neculai Climescu la clasa a II-a, un tânăr elegant, cu figura simpatică și vorba prietenoasă. Totuși băeții noștri îi dădură epitetul de Fasonel și mulți din clasa lui se încercau a-i imita gesturile, a-și trage manșetele cu mult afară de mânecele surtucelor și a-i cânta, încetinel în urmă, câteva versuri luate din Dorul (o veche colecție de cântece populare sau lăutărești), ca aceste:

O Paris dulce, oraș de viață
Numai în tine e de trăit,
In tine afli multă dulceață
Când sunt parale de cheltuit, etc.

*

O altă clasa II-a (paralelă) avea institutor pe Constantin Grigorescu.

Aceasta, mai sever mult de cât Climescu, suferea de o serie de ticuri nervoase, care'l făcea să miște mereu din cap, din umeri, sau să repete adesea aceleași cuvinte. Atâta le-a trebuit băeților, pentru ca, în urma lui, sau în timpul recreației, fiecare să se încerce a-i imita ticurile, punându se chiar câțiva pe rânduri de câte 10 sau 12 și la o comandă dată de un alt elev mai bătrân, toți să clatine din cap, ori din umeri, după anumite ritmuri, cari produceau un haz enorm celorlalți școlari ce-i priveau. Și fiindcă adesea Grigorescu venea la școală cu câte o portocală în mână, pe care o mânca în timpul recreației, — băeții nu întârziară a'l porecli Musu portocală.

*

Vasile Răceanu înalt, negricios, vorbind aspru și nasal, era institutor al Secției a III (clas intermediar între clasa I și a II. Lui, școlarii săi îi dădură numele de Ursulică, lucru de care aflând Răceanu într'o zi, și neputând ști cine i-a dat așa de frumos epitet opri pe toți, în număr de vre-o 40, de a se duce acasă la amiază, așa că băeții rămaseră nemâncați dela 8 dimineață până după 4 seara.

Fapta asta însă atrase oarecari neplăceri lui Răceanu și se răspândi chiar un moment vorba că va fi mutat la o altă școală, iar în locul lui să treacă Creangă.

Dar lucrurile s'au potolit apoi și Răceanu începu să devie mai blând cu școlarii săi, ne mai oprind niciodată pe vreunul, chiar pentru greșeli mari, de a se duce la amiază la masă.

*

In clasa a III venise de curând ca institutor Elefterie Ropală; cu o figură și corp distins și glas dulce; el avea însă aspectul de slab și bolnăvicios, mai ales că iarna umbla îmbrăcat cu o blană de vulpe coșcogea. Peste puțin timp Ropală dovedi nu numai că nu-i bolnav, dar că-i încă destul de puternic ca să rupă adesea linii de lemn de palmele celor ce nu-i răspundeau îndată și bine la lecțiile ce le dăduse, sau nu păstrau atenția cuvenită în clas. Și fiindcă acest institutor era de origină grecească, (tatăl său se numea Ropalides), băeții îi ziceau Cana-Grecu!, și adesea când în jocurile noastre dinainte de deschi-

Tâlcuirea Legilor

de Artur Gorovei.

Despre nume şi prenume

Orice persoană trebue să aibă un nume şi un prenume.

Numele persoanei este acela, pe care-l poartă toţi aceia cari se trag dintr'un tată; de pildă, toţi copiii unuia care s'a numit Tăutu, au numele de Tăutu, care se moşteneşte din neam în neam.

Aceste nume se zic nume de familie, sau nume patronimice.

Prenumele slujeşte pentru a se deosebi mai multe persoane din aceiaş familie.

Dacă Tăutu are mai mulţi băeţi, pe unul trebue să-l cheme, de pildă, Vasile, pe altul Ion, pe altul Gheorghe, ca să se ştie despre care anume Tăutu este vorba.

După lege, orice fiu legitim trebue să poarte numele tatălui; copiii naturali, al cărora tată nu este cunoscut, poartă numele mamei; deaceia pe mulţi îi cheamă Toader a Zoiţei, Ilie a Casandrei, etc. Copiilor găsiţi li se [illegible] dă un nume la întâmplare; cele mai de multe ori li se dă numele locului unde au fost găsiţi, aşa, un copil găsit în satul Roşcani, se va numi Roşcăneanu.

Femeia trebuie să poarte numai decât numele bărbatului?

Nici o lege nu o îndatoreşte la aceasta, şi dacă Ileana, fata lui Tăutu, când se căsătoreşte cu Roşcăneanu, acesta nu este decât numai un obiceiu. Femeia îşi păstrează, de drept, numele familiei din care se trage şi pentru a arăta că este măritată cu cutare bărbat, poartă numele bărbatului.

Femeia măritată are dreptul să înfieze ea singură un copil, cu învoirea barbatului. Copilul înfiat trebue să poarte şi numele înfietorului. Să zicem că Ileana Roşcăneanu, fata lui Tăutu, înfiează pe Ion Dănilă. Ce nume va purta Ion, după înfiere? Dacă i s'ar zice Ion Dănilă Roscăneanu, ar însemna că a fost înfiat de Roşcăneanu, ceeace nu este adevărat; i se va zice Ion Dănilă Tăutu, după numele mamei. Va să zică femeia nu-şi pierde numele ei de familie, prin căsătorie, după cum se crede la noi, fără nici un temeiu.

Femeia despărţită nu mai poate să poarte numele fostului ei bărbat, ci numele ei de acasă.

Cineva poate să-şi schimbe numele de familie, dacă nu mai vrea să-l poarte. Pentru aceasta îndeplineşte anume forme care se arată într'o lege specială.

Prenumele unui om poate să fie ori şi care; deobicei: se pune numele unui sfânt Vasilie, Ion, Dumitru, etc.

Le mai pune numele unor domni sau împăraţi:

Traian, Mircea. Unii pun copiilor lor prenume vechi, precum Savin, şi altele.

Mai sunt, în sfârşit, o seamă de oameni care cred că-i tare frumos să li se pue copiilor lor prenume străine, pe care le poartă cei de altă naţie. Asta-i rău; noi, românii, să ne păstrăm numele noastre.

Copiii nu sunt vinovaţi de ceeace ce fac părinţii lor, dar când sunt mari, li pare rău că au un prenume străin.

Tabagism

Intoxicarea sau otrăvirea cu tutun prin fumat se numeşte tabagism.

Este un obiceiu rău, care la început se capătă prin imitaţie, devine apoi uz, dela care se trece la abuz. Cu cât cineva se apucă mai de timpuriu de fumat, cu atât urmările sunt mai rele. Şcolarii şi ucenicii nu trebue să fumeze, căci aceasta denotă lipsa de respect către cei mai mari, către părinţi şi profesori. Prima ţigară produce o ameţeală mare, greaţă şi vărsături, îngălbenirea feţei, slăbiciune şi sudori reci, simptome, cari toate au mare asemănare cu acelea ale unei adevărate otrăviri. Tutunul conţine o otravă foarte puternică NICOTINA.

Urmările rele ale fumatului sunt foarte numeroase, mai toate funcţiunile corpului nostru pot fi turburate de fumat.

Turburările sistemului nervos constau în slăbirea memoriei, în tremurarea mâinelor, în ameţeli şi în diverse dureri pe trajectul unor nervi (nevralgii).

La tubul digestiv observăm următoarele simptome: dinţii se îngălbenesc şi se strică mai uşor, gura, gingiile, fundul gurei sunt mai adesea inflamate, de asemenea laringele şi bronchiile, de unde acea răguşeală şi acea tuse cronică caracteristică, ce se observă la fumători.

Funcţiunile stomacului sunt turburate şi ele, pofta de mâncare lipseşte şi digestiunea se face cu greu.

Se capătă bătăi de inimă şi dureri foarte mari în dreptul inimei, angină la piept, boală mortală.-

Tutunul distruge corpul, atacă inteligenţa şi micşorează rezistenţa corpului.

Copii nu fumaţi!

Doctor I. CHRISOPOL.

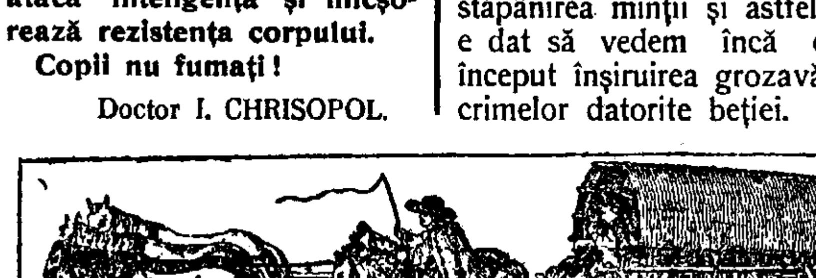

Pericolul beţiei

— Spicuiri —

Crâşmele la noi.—In Bucureşti se află câte-o crâşmă la 146 locuitori, în Galaţi 178, în Banat una la 160 locuitori, iar în Bihor la 394 locuitori. Mai bine stăm în Mehedinţi cu o crâşmă la 328 până la 740 locuitori.

Alcolul curat de 95 la sută se fabrică la noi cam 548 milioane de decalitri într'un an! Adecă pe locuitor ajunge cam 31 decalitri, fără a scoate alcolul din vin, ţuică bere ş. a.

*

Cât se bea în celelalte ţări?—In Anglia 9 litri pe an de locuitor, în Ungaria 9 şi jum., în Germania 11, în Italia şi Belgia 13, în Franţa 16 şi jum. în Norvegia 3, în finlanda numai o jumătate litru într'un an întreg. Iar în România am văzut că se bea 31 decalitri de un locuitor într'un an!

*

Ce devine beţivul?—Beţivul pierde atenţia, memoria, judecata, voinţa, devine nătâng, simţurile se întunecă—se sălbătăccsc, oboseşte repede la muncă, nu poate rezista bolilor. Beţivul suferă de ficat (gălbinare), dropică (apă în pântece, la beţive în cant. de 10-15 kgr.), de rinichi, halucinaţii, devin neputincioşi-paralitici, au boli de inimă foarte premejdioase, apoi damblaua, atât de deasă între beţivi! O boală deasă la beţivi e cea de stomac, cu dureri grozave pe care beţivii zic că le vindecă bând şi mai mult; şi într'adevăr un moment după băutură durerile încetează, însă înşelător, fiindcă alcolul a amorţit o clipă stomacul, dar după aceia revin şi mai puternice.

Un mare număr din beţivi cad mai uşor în oftică (mor de două ori mai mulţi de tuberculoză decât din cei nebăutori). De asemenea beţivii hrănindu-se cu porumb, se îmbolnăvesc mai degrabă de pelagră (şi mai cu seamă femeile beţive), deoarece trupul fiind slăbit de patima băuturii, nu poate face faţă lipsurilor provenite din hrana sărăcăcioasă a porumbului.

Şi între toate acestea, bolile minţii sunt cele mai prejdioase. Simţul răspunderilor asupra faptelor pe care le săvârşeşte, se şterge din ce în ce mai mult sub ameţeala beuturii, Trupul îşi pierde stăpânirea minţii şi astfel ne e dat să vedem încă dela început înşiruirea grozavă a crimelor datorite beţiei.

Un învăţat a aflat, că din 207 hoţii şi crime, 187 s'au săvârşit Duminica sau în zile de sărbătoare pe băute. (Adv. Heter).

Intr'o temniţă din Franţa s'a constatat că din 100 hoţi, 75 erau băutori, din criminali 50 la sută, din incendiatori 57, iar din recidivişti 78 la sută erau beţivi (Dr. Marabat-Paris).

In America unde ştim că e oprită vânzarea alcolului (las'că face beţivul pe dracu'n patru după băutură!) sunt 119 nebuni la 100 mii locuitori, la noi în România 242, iar în alte ţări unde se bea şi mai mult 266 nebuni la o sută mii locuitori.

*

Urmaşii beţivilor.—S'a aflat că urmaşii beţivilor se sting după a 3-a sau a 4-a generaţie, după ce au umplut lumea cu netrebnici: nebuni, criminali, hoţi, idioţi, bolnavi de creer. Şi nici nu se poate altfel, deoarece din părinţii a căror viaţă trupească şi sufletească e atât de distrusă, nu se poate naşte o făptură desevârşită.

O femee, Ada Surchi, murise din beţie la 60 ani. S'au supraveghiat urmaşii ei timp de generaţii şi s'a văzut, că din numărul lor de 834 (copii, nepoţi, strănepoţi) 106 erau nelegitimi, 142 cerşitori, 146 nebuni, 64 betegi prin azile, 181 prostituate, 70 pungaşi, criminali (Prof. Pelman-Bonn).

Intre copiii mai multor părinţi băuturi s'au găsit un băiat de 5 ani idiot, ţeasta capului strâmbată, cu tremurături, urât; doi copii cu apă la cap; un copil cu epilepsie; un copil de trei ani cu paralizie, la fel o fetiţă de 21 ani; vre-o şase copii au murit de mici; un alt băiat de 13 ani, cu şira spinării strâmbată şi nu putea face nici o mişcare (Dr. Reboul-Niwes).

*

Iată dar ce este beţia! Pedeapsa cerului când vrea să cadă asupra omului e oare mai grozavă decât aceia pe care o aduce beţia, nu numai asupra unei singure fiinţe, ci şi asupra neam de neamul ei?

Cuprinsul acestei foi este prea mic pentru a putea înfăţişa şi alte dovezi despre urmările distrugătoare ale beţiei. Mai desluşit se poate ceti în unele cărţi, anume despre beţie, scrise cum e acea a prof. Dr. I. I. Niţescu ce va apare în curând la «Astra» apoi Alcoolismul de Dr. Gr. Nicolau, de unde am scos cele de mai sus, ş. a.

Iar cine voeşte să se încredinţeze de cele scrise în cărţi, privească ce-i în jurul său!

Aurelian Borşianu—Cluj

CE FACE PLUGARUL IN IUNIE

Asigură holdele împotriva grindinei în cele dintâiu zile ale acestei luni, dacă a scăpat din vedere să le asigure până acum.

Pregăteşte magaziile pentru păstrarea recoltelor. Vasele de vin le păstrează mereu pline şi le fereşte vranele de mucezeală. Apără pivniţa de căldură, aerisind-o numai seara şi dimineaţa.

Trage mătasea de gogoşi. Are grijă de stupi, că-i poate ieşi vre-un roiu. Unge scândura dela urdinişul albinelor cu gaz, ca să nu se poată sui la stup furnicile hoaţe.

Seceră rapiţa pe răcoare.

Alege partea cea mai frumoasă a lanurilor pentru sămânţa de grâu şi orz şi recoltează deosebit. Seceră orzul, secara şi grâul, când bobul e în pârgă. Smulge sau coseşte mazărea.

Dacă ploile sunt dese, desface clăile.

Incepe treeratul rapiţei şi orzului, care cer o deosebită grijă la înmagazinare. Le lopătează cât mai des.

Strânge lucerna, trifoiul şi fânul şi le clădeşte în stoguri bine făcute.

Dă o a doua praşilă la porumb şi sfeclă, rărindu-le. Pe unde au rămas locuri goale sădeşte sfecle, fasole oloagă, dovleci, ridichi castraveţi pentru iarnă. Prăşeşte cartofii. Pliveşte cânepa şi inul. Sapă şi ară vetrele de cuscută la lucernă şi trifoiu.

Până la jumătatea lunii urmează cu altoirea în ochiu, cu mugur crescând. Tunde trandafirii urcători, după ce li s'a uscat floarea. Altoieşte trandafirii.

Tunde frăgarii cu crăci prea multe. Sapă pomişorii şi pe vreme uscată îi udă. Scoate cepele de zambile şi lalelele şi le păstrează până în toamnă.

Face tăierea în verde la meri, peri, caişi, cireşi, etc. le ia lăstarii de prisos. Pune în pungi de hârtie merele şi perele de iarnă, crescuţi în spalier. Rupe fructele slabe, viermănoase şi crescute rău. Leagă pe arac lăstarii daţi din altoiu ciupind puţin lăstarii mai mari. Altoieşte în ochiu cu mugur crescând caişii, cireşii, vişinii.

Udă legumele. Seamănă castraveţi, morcovi scurţi, ridichi, salată, fasole. Răsădeşte pe răzor praz, ţelină, salată, gulii, sfecle, pătlăgele roşii şi vinete, ardeiu, varză de Bruxelles.

Face copilitul şi cârnitul viţei. Dă praşila a doua şi stropeşte a treia oară. Tratează a doua oară via contra oidiumului (rugina din mană).

Inlocueşte firele perite şi bolnave ale tutunului. Distruge răsadul rămas neîntrebuinţat. Sfârşeşte politul şi muşuroitul şi începe cârnitul şi copilitul. Alege şi distruge foile şi firele bolnave.

Incepe pulverizările cu pucioasă în plantaţiile expuse câmpului şi distruge lupoaia pe unde se iveşte.

Coseşte ierburile până sunt în floare, ca să facă fân bun, mătăsos şi-l aşează la locul său pentru iarnă.

Dacă e lipsă de fân pentru oi, adună mlădiţe din anul acesta de salcie, răchită, stejar şi mesteacăn şi le usucă bine şi le păstrează la loc ferit. Asigură contra incendiului cerealele din magazii şi cirezile, precum şi fânul şi paiele.

Păzeşte porcii de boale de grumaz pricinuite de căldură prea mare.

Le dă spânz (Heleborus albus, care se cumpără dela farmacie). Porcilor mari le dă cât se ia pe vârful cuţitului, celor mici numai jumătate. Ii freacă cu rachiu amestecat cu oţet.

Usucă în cuptor ori la soare vişine, cireşe şi strugurei roşii.

Colţul medicului

Variola sau Vărsatul

Vărsatul este o boală îngrozitoare, cu spuzeală şi molipsitoare, periculoasă, care nu bântue decât în ţările unde regulele sănătăţii nu sunt păzite în destul şi unde vaccinarea sau altoirea nu este răspândită în toate părţile.

Pela sfârşitul secolului XVIII, timpul în care Jenner scoase la iveală întrebuinţarea vaccinului, vărsatul forma o boală de temut. Se ştie, că în acel secol 40.000.000 de oameni au murit de acea boală. Chiar în zilele noastre, în ţările unde vaccinarea nu este întrebuinţată, boala a secerat localităţi şi chiar naţiuni întregi. In Oceania, acestei boale i se datoreşte moartea a 70 la sută din băştinaşi. Acolo unde vaccinarea este obligatorie, boala este din ce în ce mai rară, şi nu mai este de temut; aci ea este înlocuită printr'o formă slăbită, vărsatul uşor, boală puţin primejdioasă, de care suferă oamenii vaccinaţi.

Agentul care pricinueşte vărsatul, este necunoscut. Molipsirea se face prin virusul, cuprins în conţinutul bubuliţelor vărsatului şi în cojile, cari le urmează

Acest virus este foarte mic şi se răspândeşte foarte uşor în aerul ce înconjură pe bolnav, astfel încât ajunge ca cineva să stea doar alături de un bolnav de vărsat, şi să fie astfel molipsit.

Se iveşte o erupţie (spuzeală). După un timp de clocire de 1—2 zile, boala se arată repede şi se declară printr'o mare fierbinţeală, toropeală, nelinişte, delir, dureri de cap şi grozave dureri de şale.

Organele digestive sunt de asemenea împiedecate, în lucrarea lor, şi limba poate fi încărcată, uscată, crăpată şi negricioasă. Acest timp de începere ţine 2—4 zile. O erupţie sau roşeaţă punctată ca nişte înţepături de purici, se iveşte pe faţă, gât, pe piept şi la încheietura mâinii, dând senzaţia unor grăuncioare, care ar fi sub piele. In acelaş timp cu erupţia cutanată se arată erupţiuni asemănătoare pe mucoasa gurii şi a faringelui, pe limbă, vălul palatin, deschiderea nasului, pe laringe şi trachee.

Ingrijirea profilactică va fi orânduită repede. Va cuprinde mai întâi izolarea imediată şi strictă a bolnavului până la desăvârşita cădere a cojilor; vaccinarea sau revaccinarea oricărei persoane, care fusese în legătură cu bolnavul dela ivirea celor dintâiu semne şi chiar cu trei sau patru zile înainte, şi desinfectarea lucrurilor şi rufăriei atinse. Se va alege pe cât cu putinţă, ca îngrijitoare, o persoană vaccinată de curând, sau care ar fi avut boala.

Tratamentul curativ va fi îndrumat după simptome. Va cuprinde băi reci (32°), pentru a face să scadă temperatura, sau în lipsă de baie, înfăşurări reci, aplicarea unei pungi cu ghiaţă la cap, când se iveşte delirul; un regim alimentar lichid ca pentru oricare om, ce are fierbinţeală; injecţii cu ulei camforat, pentru a aţâţa inima; spălături ale gurii şi faringelui.

Pentru a scădea mâncărimile şi supuraţia, ulei fenic de 10% sau un praf făcut din acid salicilic 10 p. (părţi), talc 45 p. şi amidon 45 p. sunt foarte bine.

Nu trebue să se râcâie mai ales, pe faţă, cojile care se formează, pentru a evita facerea cicatricelor care desfigurează.

Vaccinarea imunizează numai după a treia săptămână şi pentru a înlătura orice molipsire, trebue în caz de ivire a vărsatului, ca toată lumea să se vaccineze sau să se revaccineze.

Virusul vărsatului este aşa de tare, încât desinfectarea prin fierbere, în clocote sau prin foc, a oricărui lucru, care a venit în atingere cu bolnavul, este un sfat foarte bun.

Doctor Adventus

derea claselor, vedeam venind pe Ropală, pe sub turnul cel mare al Trei-Sfetiţelor, unii elevi mai ştrengari, numai decât strigau la ceilalţi: Luaţi sama băeţi! Vine Cana-Grecu Parpalecu!

*

Un tip mai deosebit din toţi dascălii noştri era însă institutorul de clasa a IV, Ioan Antoni Darzeus, care însă era cunoscut şi chemat de toată lumea sub numele de Domnu Parteni!

Era numit Parteni din pricina fratelui său, Parteni Antoni, cel întâi desenator cartograf şi litograf în Iaşi, care ocupa şi postul de profesor de desen şi caligrafie la Academia Mihăileană, om cunoscut şi foarte stimat între intelectualii ieşeni, de origine român din Bucovina.

Darzeu era şi Directorul Şcoalei; nalt, corpolent, figură serioasă cu barba îngustă şi lungă, în formă de bărbişon, vorbind veşnic ca un duhovnic, şi nerâzând în nici o împrejurare. Avea şi el, ca şi Grigorescu, câteva ticuri nervoase, dar mai ales acela de a ridica capul şi ochii în sus, şi a'şi gâdila cu degetele gâtul sub barbişon; era mai totdeauna distrat şi rar când căuta să vadă ce se petrece prin bănci, când explica vre-o materie sau asculta din elevi.

Ştrengarii din clasă îi formă şi lui Darzeu câteva versuri pocite:

Domnul Parteni,
Doftor de burueni,
Are-o pălărie
Cât o ghizunie.
Când o pune'n cap
Pare că-i un ţap! etc.

Nimenea însă nu îndrăznea să facă vreo obrăznicie în clasul său, — cu toate că Darzeu nici nu bătea cu linia la palme, nici nu punea în genunchi pe elevi. Era respectat de toată lumea mai mult de cât ceilalţi colegi ai săi, — şi, vrând-nevrând, prin modul cum explica el lecţiile, toţi cei ce urmau în clasul său, căpătau cunoştinţi cât se poate de bune şi multe, cari să le servească apoi în viaţa lor întreagă.

Un oarecare Alexandrescu, ce urma în clas cu mine la Darzeu scos în vre-o trei ori în şir la lecţie, nu ştia nici odată ce să răspundă. Profesorul îi puse următoarele întrebări:

— Ian'ascultă băete: Cunoşti tu pe un om care fură în fiecare zi bani, mâncare şi alte lucruri din casa tatălui D-tale?

Alexandrescu, ridicând din umeri respunse: nu!

— Dar pe unul ce batjocoreşte numele tatălui şi al maicei care te-a născut, crescut, şi îngrijit şi vra să-te facă om?

Alexandrescu răspunse iar, nu!

— Şi nu cunoşti nici pe unul din familia ta, care mâni-poimâne va ajunge un leneş, rău ticălos, care va bate numai drumurile şi va fi de râsul oamenilor, ba poate l'a duce şi la poliţie şi l'a închide, căci prin lenea lui nu va câştiga nici un ban, şi pentru ca să aibă ce mânca şi cheltui în desfrâuri şi ticăloşii va fi silit să fure?

Alexandru începu să priceapă puţin la ce se refereau întrebările profesorului său, dar tăcu şi nu mai răspunse nici o silabă.

Atunci Darzeu scos din sărite după câteva minute, îi zise:

— Acel ce fură pe tatăl tău, eşti tu, căci cheltuiala ce el face cu hrana şi creşterea ta e ban furat şi asvârlit în drum; tot tu îi batjocoreşti numele său, care-i de om cinstit, căci prin lenea ta vei ajunge în curând un om de nimica, de care să râdă toată lumea — şi râsul se va întoarce şi asupra părinţilor tăi,—crezând lumea că n'au ştiut cum să te crească şi să te înveţe de bine; ş'apoi, când vei ajunge mare şi nu vei fi învăţat carte cum se cade, ce poţi fi alta de cât un nemernic, un rău, unul care să trăeşti numai din furturi sau înşelăciuni, şi să înfunzi apoi comisiele sau şi criminalul?...

Alexandru, pătruns de cuvintele profesorului, începu a scânci, şi pe lângă nasul lui se scurseră boabe lungi de lacrămi.

— Ei? vrei să fii aşa-ceva şi să râdă şi lumea de părinţii tăi? mai întrebă iar Darzeu pe elev.

— Nu, nu, zău că nu!, respunse grăbit băetul, ştergându'şi cu degetele lacrămile ce-i picurau din ochi,

— Dacă-i aşa, atunci să înveţi lecţiile ce ţi le dau, aice în clas şi acasă, că altfel ai să ajungi ceia ce ţi-am spus.

Şi, ce'i drept, învăţătura aceea l-a prins bine băetului, căci la lecţiile următoare raspundea cu multă siguranţă; iar mai târziu, el trecu în gimnaziu, apoi în liceu, pe care'l sfârşi ca unul din cei mai buni elevi.

*

In curtea Trei-sfetiţelor locuia, într'un imobil deosebit, Titu Liviu Maiorescu, care ocupa funcţia de Director al Şcoalei preparandale de institutori şi învăţători, denumită mai târziu „Vasile Lupu".

Figura lui Maiorescu atrăgea atenţia tuturor şcolarilor din clasele Trei-sfetiţelor, cei mai mulţi salutându-l din instinct, cu multă consideraţie, deşi nu avusese cu el nici în clin nici în mânecă. Intr'o zi însă, în jocurile obicinuite ale şcolarilor fiind şi mingea, un băet nimeri cu ea drept în pălăria lui Maiorescu, care mergea încet spre locuinţa lui. Pălăria îi căzu jos — iar toţi băeţii la vederea acestei întâmplări o rupseră de goană, fiecare prin clasele lor. Maiorescu îşi ridică pălăria şi se îndreptă în clasa lui Darzeu, unde făceam şi eu parte. Intrând în clasă, cu voce blândă, el se adresă către elevi şi le zise:

— Nu vă temeţi băeţi, — că n'am de gând să vă fac nici un rău...

Dar spuneţi-mi un lucru:

Cine vi-i profesor?

Câţiva băeţi răspunseră în cor: Domnul Parteni!

— Parteni?... A! vreţi să ziceţi Darzeu! V'a spus el vre-o dată că în jocurile voastre să fiţi cu mai multă băgare de samă ca să nu loviţi cu bulgări în oameni, sau în geamuri, căci prin asta faceţi pagubă sau durere?

Băeţii tăcură ca peştii.

— Desigur că nu v'a spus, pentru că nici se va fi gândit vreodată că voi aţi putea fi aşa de nebăgători de seamă, ca să bateţi cu mingea în capetele cuiva. Eu vă ert; dar să ştiţi un lucru, că cei ce nu-şi dau sama la ce capăt pot să iasă faptele sau loviturile lor, vor ajunge într'o zi rău de tot. Iată, eu vă dau acum doi Sorocoveţi, (cam 1 leu 20 bani), ca să vă cumpăraţi acadele,... dar cu o condiţie: să bateţi mingea numai acasă la voi, căci aci îmi puteţi nimeri în geamuri şi atunci mă va costa mai mult.

Băeţii rămaseră încremeniţi de fapta lui Maiorescu, nimeni nu voi să primească Sorocoveţii, cari rămaseră pe catedră, după ce donatorul lor părăsi clasa.

Când veni Darzeu în clasă găsi sorocoveţii pe catedra lui şi după explicarea unora dintre elevi, profesorul nostru neputând să afle cine a lovit cu mingea hotărî ca toţi elevii clasului său să meargă, la eşirea dela lecţii, la uşa lui Maiorescu şi să'l roage a-i ierta de nechibzuinţa lor şi a-şi primi banii înapoi: — lucru ce se şi făcu, iar Maiorescu, avizat, eşi în prag şi zâmbind mulţămi şcolarilor, refuză banii, ba mai adause încă alţi doi sorocoveţi, tot cu recomandare ca să şi cumpere acadele.

*

Un tip caraghios, ce nu se poate uşor imita, avea pe acea vreme şcoala Trei-sfetiţele în servitorul ei, pe care'l ţin minte numai sub numele de Moş Coraş. Era un bătrân cam de vre'o 80 de ani, cu obrajii scofâlciţi, un nas colosal, ochii mici ca de guzgan, mic de statură şi bodogănind mereu în tot timpul cât umbla sau făcea ceva curăţenie prin clase.

L'au botezat toţi şcolarii Coraş, pentru că într'o zi, suindu-se pe scările dela Secţia a III-a, alunecă şi strică o oală, din care curse dealungul scărilor un lichid lăptos. Bietul om începu a se văita că s'a lovit la genunchi şi la nas, din care porni să-i curgă sânge: — dar, de asta el nu prea făcu caz, ci zise la urmă: — Lovit ca lovit, dar e păcat de oala cu coraş, că chiar acum dădusem pe ea 24 de parale!

De atunci toţi băeţii îl porecliră Moş Coraş.

Intr'o zi acest bătrân surprinse pe unul din şcolari înjurând de cruce pe un coleg al său. Fără zăbavă, Coraş îl prinse de după ceafă, îi întoarse faţa spre dânsul, şi începu a'l judeca astfel:

— Ian ascultă mă: ce eşti tu? spune repede ce eşti tu?

Băetul, înmărmurit, nu răspunse nimica.

— Eşti tu Turc? Eşti tu Jidan? Eşti tu Căpcăun? Şi dacă nu, pentru ce sudui tu de cruce?! Acu să te pui să faci zece cruci şi să săruţi pământul care te ţine, că de nu te spun la Dl. Parteni şi te dă afară din şcoală, cum a mai dat şi pe alţi ticăloşi ca tine.

Băetu n'avu ce face şi făcu cele 10 cruci poruncite, apoi se pune în genunchi şi sărută pământul; dar de atunci nu s'a mai auzit nici unul din clasul nostru înjurând sau blestemând nici într' un fel.

Ca să ştiţi câte zile are fiecare lună, învăţaţi aceste 4 versuri:

De treizeci de zile sunt Septembrie,
Aprilie, Iunie şi Noemvrie;
De douăzeci şi opt este una;
Celelalte de treizeci şi una.

Invăţătorul şi caracterul copilului

Oameni de caracter sunt trăinicia neamului.

Să privim înapoi. Până acum câţiva ani, învăţătorul era un simplu slujbaş căruia i se cerea în schimbul salariu lui fixat, să nu lipsească dela şcoală, să treacă materia prevăzută în program şi să ţie arhiva în bună regulă. Dar era slujbaş ca toţi slujbaşii comunei, rău văzut şi neconsiderat de înfumuraţii satului şi fără nici nici-o influenţă în bine asupra societăţii ţărăneşti.

Întreaga lui activitate se limita între pereţii umezi şi reci ai unei clase şi se reducea la încărcarea minţii elevilor cu fel de fel de cunoştinţe prescrise de programă care era «literă de evanghelie».

In ceace priveşte educaţia copiilor şi mai presus de toate întărirea şi ridicarea morală a acelora în mijlocul cărora trăeşte era nebăgată în seamă. Ce se înţelege însă astăzi prin învăţător? Care e activitatea lui? Când zicem învăţător zicem şi educator, căci învăţătorul nu trebuie să înveţe pe elevi numai să citească şi socotească, ci trebuie să se ocupe şi de la ura sufletească îndrumându-i pe calea dreptăţii, a cinste a dreptului, cu alte cuvinte să-i înzestreze cu toate calităţile unui adevărat om. Mai departe această activitate să se resfrângă şi asupra sătenilor, care înoată în întuneric şi neştiinţă. Aci are să-şi concentreze o bună parte din energia lui spre a-i scoate din apucăturile rele, pe calea cea bună.

Cu arme de luptă el n'are decât: cuvântul şi fapta. Dar de cuvinte este plin până'n gât, ţăranul (căci multe a auzit, dar nimic nu s'a făcut). Rămâne deci ca cea mai eficace armă să fie exemplul.

El este mai convingător decât cuvântul, căci pe când învăţământul oral arată calea pe care să urmărim, forţa perzistentă şi tăcută a exemplului, transmiţându-se în noi ne târăşte cu dânsa.

Exemplul este deci forţa hotărătoare în faţa acelora care au să se conducă de alţii, şi care în mod înconştient, lucrează asupra lor. Şi dacă una din chemările învăţătorului este să formeze caracterul copilului, apoi aceasta nu o va putea face prin nimic alt, decât prin exemplu. Un proverb zice: «Vorbele mişcă şi exemplele atrag.» La aceasta trebuie să se gândească învăţătorul. Invăţătorul să fie deci un om integru, adică să aibă toate calităţile care fac pe om de caracter.

Baza caracterului este moralitatea. Şcoala trebuie să fie biserica moralei, de unde trebuie să iasă oumeni morali şi cu înclinări bune. Şi cum vor ieşi elevii, dacă învăţătorul nu le va servi de model în această privinţă? Baza moralei este religia. Să fie dar învăţătorul religios, căci fără religie nu ne putem închipui fapte morale. Religia e singurul paradis, de unde nu ne poate goni nimeni. Omul, ostenit de această viaţă trecătoare, amăgit de lume, când se simte singur şi neiubit de nimeni, îşi întoarce faţa către D-zeu., îşi găseşte mângâerea în religie. Văzând copilul pe învăţător pătruns de religiositate; că vorbeşte cu respect de lucrurile sfinte etc. începe a-l imita. Dar caracterul omului nu constă numai din fapte morale.

Trebue să iubească adevărul. Adevărul e temelia progresului. Unde nu e adevăr nu e încredere, nu e siguranţă în nimic, totul merge pe dibuite. Aşa dar învăţătorul să fie el mai întâi ceiace voeşte să facă din elevii săi. Să urască din suflet minciuna şi pe mincinos, să fie curagios şi punctual, să nu piardă niciodată timpul degeaba etc. Copiii vor căuta să imiteze toate acestea şi să se înzestreze cu toate aceste calităţi. In orice acţiune să lucreze cu entuziasm, înfruntând cu bărbăţie orice greutăţi şi va învăţa pe elevi să facă şi ei aşa., nu eşind pe arena vieţei, să devie numai nişte simpli muncitori, robi ai întâmplării, ci oameni de iniţiativă. Să fie lipsit de egoism.

Egoismul, această plantă veninoasă ce se înrădăcinează tot mai mult, trebue să nu fie lăsată a prinde rădăcini în sufletele fragede ale copiilor.

Mai trebue obişnuiţi elevii cu stăpânirea de sine, care-i face să se abţie dela tot ce e rău, dela toate dorinţele şi pasiunile care ar fi contrarii, formării caracterului.

In sat toate privirile sunt aţintite asupra învăţătorului. Acolo el este cel mai cult şi dela el toate se aşteaptă ca să înveţe ceva, să-l imiteze în toate acţiunele lui, căci ca unul care a învăţat multe ştie ce face. Trebue deci ca să ştie cum să se poarte, ca sătenii aceştia blânzi şi cu un simţ nestricat, să aibă pe cine să imiteze.

Deaceia, după cum în şcoală trebuie să se prezinte ca un om moral, în faţa sătenilor să se prezinte ca un om perfect. Vedem că astăzi sentimentul religios, al masselor ţărăneşti trece printr'o criză. Ţăranul a început să-şi slăbească credinţa. Nu se mai duc duminica la biserică şi trec la diferite secte ce nu le mai enumăr aci. Actele, de natură imorală, stăpânite altădată de frica lui D-zeu, ca: concubinajul, stricarea căsniciilor, omorul şi multe altele, sunt semnele slăbirei sentimentului religios.

La toate aceste slăbiciuni şi neajunsuri, să caute dar învăţătorul, a le arăta adevărul prin exemplu, căci numai aşa va avea succes.

Ţăranul are pe lângă casă o grădină—e mare ea, dar nelucrată. In grădina lui, de cele mai multe ori, nu cresc decât scai, salcâmi şi alte plante, ce nu-i aduc nici-un folos. Casa-i ne îngrijită; prin curte murdărie şi toate lucrurile în desordine. Grădina învăţătorului, deşi mai mică, să fie plină de zarzavat şi pomi roditori, cu flori frumoase şi când mintea ne este îngreuiată de atâtea gânduri ce ne frământă, să coborâm în lumea plantelor, care e plină de mistere, unde vom găsi câteva clipe de recreţie.

Şi acum, când vedem marea influienţă a învăţătorului asupra acelora cari îi sunt încredinţaţi, nu ne mai rămân decât două cuvinte de spus: «Fraţilor, la datorie».

N. Drossu—Invăţător

Starea socială a ţăranilor

II.

In satele noastre, există o viaţă culturală. Ori cât de plăpândă, e totuşi minunată această viaţă, dacă avem în vedere puţinul timp decând se înfiripează. Bibliotecile şcolare altă dată o favoare numai a centrelor mai răsărite, se înmulţesc din an în an. Iniţiativa particulară se arată a fi ceva mai rodnică decât cea venită din partea oficialităţii. Mă gândesc la societatea «Astra» care cu bibliotecile ei răspândite peste tot ţinutul Ardealului, destul de sgârcit ajutată de finanţele statului, ţine trează făclia românismului încă din timpuri întunecate pentru noi, şi se arată din ce în ce mai rodnică în activitate.

Trăesc mare parte din vreme în mijlocul poporului şi ştiu ce înseamnă pentru el cea mai umilă publicaţie făcută să-i ajungă la îndemână. Dinarul aruncat în acest scop rodeşte uimit, dacă avem în vedere, nu interesul, ci scopurile înalte. Eu însumi am făcut experienţa. O bibliotecă în satul meu, întemeiată cu concursul „Casei Şcoalelor" a dat roadele cele mai neaşteptate.

Cărţile au fost purtate din casă în casă şi conţinutul lor a lăsat urme adânci.

Discuţiunile ce au loc între săteni sunt de cele mai multe ori adevărate revelaţiuni pentru acei ce cunosc viaţa, pe care o duceau ei până în preziua răsboiului şi evoluţia sufletului ţărănesc. Vorbesc adesea între ei despre diferitele chestiuni care interesează viaţa de toate zilele, dar nu rare sunt ocaziile când au o mare mulţumire, dacă pot să vorbească despre învăţăturile din cine ştie ce carte de popularizare.

Dar semnul cel mai minunat al vieţii culturale în popor este marele număr de şcolari, dornici de învăţătură superioară.

Ţăranul — cu toată scumpetea întreţinerii într'o şcoală mai înaltă — nu face economie, ci rupe de unde are ca să-şi trimită copilul la învăţătură.

Voi da un exemplu: dintr'un sat de unde în 1912 nu era plecat la învăţătură decât băiatul preotului, astăzi avem 20 de copii în liceu, şcoală normală şi meserii sau agricultură. La o populaţie de 150 locuitori, acest procent e neînsemnat—şi ne îndreptăţeşte să credem, că va spori treptat spre binele neamului nostru.

G. TALAZ.

VEZI!

Luna Iunie are 30 zile; ziua 15 ceasuri, iar noaptea 9 ceasuri.

La 21 Iunie începe vara. Atunci avem ziua cea mai lungă şi noaptea cea mai scurtă.

Fiindcă atunci se pare, că soarele stă pe loc, oamenii de ştiinţă au numit timpul acesta «solstiţiul» de vară.

La 3 Iunie avem lună plină; la 11 pătrarul al doilea; la 17 lună nouă şi la 25 pătrarul întâi.

Postul Sfinţilor Apostoli sau al Sâm-Pietrului ţine 18 zile, de Luni 1 Iunie până Joi 28 Iunie inclusiv.

In ziua de Sf. Apostoli autorităţile nu lucrează, însă magazinele sunt deschise.

La 11 Iunie 1848 s'a proclamat Revoluţia română la Islaz, în jud. Romanaţi. E zi mare pentru neamul românesc.

Citiţi şi răspândiţi „Cultura Poporului"

Cărţi noui

Răsboiul pentru întregirea neamului românesc (1916 — 1919). Povestit de Victor Lazăr. Preţul 6 lei.

Cultivaţi legumi în grădinile voastre! Sfaturi date de Victor Lazăr. Preţul 2 lei.

Poezii bănăţeneşti, de Victor Vlad Delamarina. Preţul 3 lei.

I. *Răsboiul româno-ruso-turc din 1877 — 1878.* — II. *Andreiu Florea Curcanul* sau *Cum e Românul la răsboiu.* Povestire din 1877—1878 de Nicolae Gane. — III. Câteva *poezii* despre răsboiul din 1877—1878. Preţul 4 lei.

Ingrijirea copilului mic până după înţărcare. Sfaturi pentru mame. Preţul 3 lei.

Cârlanii sau *Doi ţărani şi cinci cârlani.* Piesă într'un act de Const. Negruzzi. Cu lămuriri asupra felului cum trebuie să se joace, date de dl. *Nicolae Băilă,* directorul artistic al „Astrei". Preţul 3 lei.

Copii cu renume. Biografii povestite tinerimii noastre de Victor Lazăr. Preţul 4 lei.

Biografia părintelui Vasile Lucaciu, povestită pentru popor de Alexandru Ciura. Preţul 5 lei.

Bucătăria gospodinei dela sate. Sfaturi şi reţete de mâncări date de Ana Victor Lazăr. Preţul 4 lei.

Toate aceste cărţi se pot procura dela biblioteca Asociaţiunei «Astra» din Sibiu.

*

Din Roadele Cooperaţiei de Marin Piţigoi. Preţul 20 lei.

SCRISORI DIN ŢARA

Din Coţmani (Bucovina)

In ziua de 22 Aprilie «Duminica Tomei» a. c. a sosit în Coţmani I. P. S. S. Mitropolitul Nectarie al Bucovinei în vizită canonică, cu care ocazie Inaltul Prelat a celebrat însuşi serviciul divin în sobor, în biserica parohială din localitate, la orele 9 dim.

Principelui bisericesc i s'a făcut o primire plină de fast de către comunele Mămăeşti Noi şi Vechi, cari l-au întâmpinat în mod demn, cu pâine şi sare, la încrucişarea drumului din spre Coţmani.

Primarii au purtat eşarfe oficiale, însoţiţi fiind de toţi consilierii comunali, în haine de sărbătoare. Primarii din Coţmani, Suhoverca, Valeva, Dubăuţi şi Oşihlib au eşit în întâmpinare, împreună cu echipe de călăreţi la orele 8 jum. dim. Serviciul divin a ţinut până la orele 12 jum. Corul bisericesc, format din cei mai de seamă cântăreţi, au acompaniat serviciul divin. Biserica a fost arhiplină, cu lume din toate satele din împrejurimi. Intreg oraşul a serbat venirea înaltului oaspe.

De remarcat, că şi comunitatea israelită a întâmpinat şi primit pe Inaltul demnitar într'un mod, cât se poate de frumos, luând parte chiar la serviciul divin. La orele 4 d. m. Inalt Prea Sfinţitul a părăsit oraşul.

I. G. Lucescu

Din Buzeni-Botoşani

— Şi anul acesta serbarea pentru pomenirea eroilor a fost înălţătoare în comuna noastră. Biserica satului Zăiceşti, pendite de comuna noastră a trăit ziua «Inălţrrea Domnului» în plină sărbătoare.

De dimineaţă sa oficiat cuvenita slujbă religioasă, serviciu ţinut de S. Sa preotul D. Apostiu.

După terminarea leturghiei norodul adunat sa indreptat către cimitirul satului — unde sunt înmormântaţi cei peste 40 eroi la care a luat parte elevii de şcoală din comună cu drapelul Sf. cruce propocile, Sf. icoane, preotul imbrasat în odăjdii, cântăreţii bisericei soţiile şi orfanii celor morţi în război, un grup de invalizi şi poporul.

La cimitir s'a oficiat un parastas de către preotul D. Apostiu, după care a vorbit frumos şi cu inimă d. Mina D. Apostiu, învăţător arătând insemnătatea zilei. In acest a vorbit şi d. I. Todercau, cântăreţ.

După masă horă în sat.

M. Gh. Bălan-Buzeni.

CULTURALE

Din Chilia Veche-Tulcea

Duminică 20 Mai cr. a avut loc în Chilia Veche şedinţa Cercului Pastoral. Din ajun au sosit în localitate preoţii cari compun cercul, precum şi alţi oaspeţi, în frunte cu D-nii Pretor Iacob Chirica, D-l Judecător de Ocoi Tr. Berbeciu, D-l Popescu primarul oraşului Sulina, precum şi Păr. Archim. Calinic Gradea. Sâmbătă seara s'a oficiat slujba vecerniei în sobor. Duminică dimineaţă s'a slujit sf. Liturghie în sobor, în frunte fiind Păr. Arhim Gradea. Răspunsurile au fost date de corul bisericesc local, condus de D-l D. Dogaru dir. şcoalei primare.

A predicat Păr. Archim C. Gradea despre „Inţelegerea şi frăţia dintre oameni".

La ora 3 p. m. a avut loc Te Deum-ul de pomenire.

Vorbeşte apoi Dl. Iacot Chirică, cu verva-i de orator convingător, inspirat de însemnătatea zilei şi de idealul frăţiei obşteşti. Clipele sunt înălţătoare văzându-se mulţimea enormă de ascultători cari umpleau strada.

Au apoi loc producţiile elevilor de şcoala primară cari au debutat în populara piesă de teatru „Două Surde". Au fost declamate poezii naţionale, s'au cântat coruri naţionale şi momentele au fost înălţătoare în dansurile româneşti executate admirabil de elevele şcoalei primare.

Cu vaporul N. F. R. oaspeţii au părăsit Chilia la orele 6 p. m. ducând în sufletele lor clipele de înfrăţire ce i-au ţinut uniţi într'o caldă atmosferă.

D. I. D.

DIN TIMIŞ

Duminica trecută, învăţătorul Trifu Roman a aranjat o serbare culturală cu copiii de şcoală, la care serbare au luat parte, pe lângă publicul numeros şi dornic de lumină din această comună, şi Ion Murgu director şcolar, Stefan Bălăşescu inginer, Ion Lotreanu student şi domnişoarele Miţi Horvat, Cristina Işfan, Eleonora Zăvoianu, Marioara Calapiş, învăţătoare, din comuna învecinată Vinga.

La începutul serbării, a vorbit învăţătorul Trifu Roman, care prin cuvinte calde, a arătat rostul şi însemnătatea serbărilor de caracter cultural naţional.

A urmat apoi conferinţa directorului şcolar din Vinga, D-l Ion Murgu, care a vorbit despre Rasboiul pentru întregirea neamului.

După această pre bine reuşită conferinţă, au urmat declaraţiile şcolarilor şi apoi corul, compus din elevii şcoalei primare, condus de inimosul învăţător T. Roman, a executat mai multe cântece patriotice, din care s'a întrezărit, că harnicul învăţător şi-a pus tot sufletul pentru reuşita serbării.

La urmă, studentul Ioan Lotereanu, multumind ţăranilor cari au venit în număr destul de însemnat, laudă munca vrednică a învăţătorului acestei comune Trifu Roman şi, roagă pe ţărani, a participia şi în viitor în număr mare, destul de însemnat, laudă munca vrednică a învăţătorului acestei comune Trifu Roman şi, roagă pe ţărani, a participa şi în viitor în număr mare, la serbările culturale, care sunt aranjate cu scopul educării ţăranilor şi, astfel, ţăranul român, va avea întodeauna hrana sa sufletească.

După serbare, în curtea şcoalei primere s'a întins hora unirii, unde au jucat cu toţii, ţărani şi domni.

La plecare, inginerul Ştefan Bălăşescu a împărţit elevilor silitori, mai multe daruri în bani, iar în urmă, au vizitat câteva gospodării, unde au rămas uimiţi de cele văzute, cari dovedesc, că aceşti ţărani, colonizaţi din părţile judeţului Hunedoara, sunt priceputi şi extrem de harnicie şi muncitori.

Faptele bune, se laudă dela sine şi merită să fie imitate.

Ion Lotreanu.

Festivalul de la Periş

Duminică 3 Mai a avut loc la Periş festivalul artistic-Cultural dat de Soc. Ştefan cel Mare.

Societatea a fost bine primită, dându-i-se toată atenţia cuvenită şi concursul necesar pentru o bună reuşită.

In comedia „UMBRELA PIERDUTĂ" s'au remarcat D-nii Mişu Panaitescu şi Nicu Scărlătescu, care şi-au jucat rolurile cu un talent uimitor.

In balet, D-ra Olga Compăneanu a stârnit admiraţia tuturor, prin graţia cu care a executat jocul, dovedindu-se a fi un element preţios şi pe viitor.

Opera Română, a cărei eleră este, se poate felicita, că munca nu i-a fost zadarnică.

A urmat vioară, coruri iar D-l Compăneanu Preşedintele Societăţii a declamat versuri.

ILIE

Citiţi şi răspândiţi „Cultura Poporului"

O foaie se scoate cu multe greutăţi. Cheltuelile sunt aşa de mari în timpul de faţă, încât fără ajutorul abonatului foaia este adesea între viaţă şi moarte. De aceia rugăm pe toţi abonaţii şi sprijinitorii acestei foi, să ne trimită plata abonamentelor rămase în urmă, căci, numai aşa foaia aceasta va putea duce mai departe făclia culturii în rândurile largi ale neamului.

INFORMAŢIUNI

— In tot cursul zilei de 4 Iunie, cor. a plouat în comuna Oneşti, jud. Bacău.

Peste noapte, ploia era'ncărcată cu o pulbere galbenă, care s'a depus pretutindeni, formând un strat, destul de gros.

Pulberea fiind aprinsă, răspândea un miros de pucioasă.

*

A căzut zăpadă în regiunea comunei Slon, din jud, Prahova, în ziua de 4 Iunie cor., în grosime de cinci centimetri.

*

— După comunicatul Ministerului Agriculturii, situaţia agricolă la 31 Mai, cor. era aceasta: A plouat în a doua jumătate a lunii Mai, căzând pe alocuri grindină şi brumă în judeţele din nordul ţării.

Semănăturile de toamnă sunt slabe în sudul Basarabiei şi şesurile Moldovei; în restul ţării însă recolta promite a fi satisfăcătoare.

*

— Asupra unei bune părţi a oraşului Ismail a căzut zilele trecute o ploaie torenţială, care a durat câteva ore, transformându-se într'o adevărată rupere de nori.

Puhoaiele au făcut adevărate ravagii la sămănături şi unele gospodării.

Un sătean, fiind surprins pe câmp, a fost înecat.

*

— Comitetul Central de sub înalta preşedenţie de onoare a M. S. Regina Maria a României, sediul Bucureşti, str. Ignatiu No. 3, pentru înălţarea Sfintei Mănăstiri „Intregirea Neamului" Bucium-Făgăraş, aduce viile mulţumiri Externatului de Fete gradul II. „Regina Elisabeta" din Craiova pentru frumoasa donaţiune făcută la acest sfânt locaş, ce se înalţă în ţara lui Negru Vodă pentru veşnica pomenire a eroilor care şi-au dat totul pentru unirea cea mare. La această operă sfântă şi naţională sunt rugaţi a da sprijinul toţi cetăţenii acestei ţări.

*

Ministerul Agriculturii comunică:

Semănăturile de primăvară, pretutindeni, sunt bune. Au nevoie însă de mai mulţă căldură.

Starea vitelor mulţumitoare. Lipsa de nutreţ s'a mai ameliorat.

In Storojineţ şi Târnava-Mică au fost câteva cazuri de pestă (ciumă) la porci.

Situaţia câmpului pe provincii:

Bucovina. A căzut grindină, nefăcând pagube. Semănatul e pe sfârşite; a început prăşitul porumbului, pus din vreme. Semănăturile de toamnă au suferit puţin din pricina gerurilor târzii.

Basarabia. A plouat din belşug în toată Basarabia. Grindina a pricinuit stricăciuni în câteva comuni. Semănatul pe sfârşite; se plivesc cerealele; se prăşeşte porumbul şi floarea soa elui; se sapă viile. Semănăturile de toamnă, vor da recoltă mijlocie; cele de primăvară sunt bune.

Moldova: Pământul umed pretutindeni, afară de jud. Tecuci, care are nevoie de ploaie. Grindina căzută n'a făcut pagube. A nins la munţi în ziua de 15 şi 16 Mai. Semănatul pe sfârşite; se prăşeşte porumbul, sfecla de zahăr etc.

Semănăturile de toamnă slabe; cele de primăvara promit o recoltă mijlocie.

Muntenia, Oltenia, Dobrogea: Frig. Se simte nevoie de căldură. Semănăturile la şes şi deal bune, afară de jud. Buzău, R. Sărat, Ialomiţa şi Vâlcea, unde vegetaţia se desvoltă în condiţiuni mai puţin prielnice.

Recolta rapiţei este rea, afară de jud. Vlaşca, Teleorman, Olt şi Dolj.

Rugina a 'nceput să atace grânele pe alocuri.

Transilvania: Frig, umezeală şi brumă. A bătut piatra în regiunile judeţelor Cluj, Hunedoara, Severin, Turda, Sibiu şi Someş, făcând pagube. Semănăturile ar fi bune; au însă nevoie de căldură multă. Promit o recoltă îmbelşugată judeţele: Mureş Braşov, Hunedoara şi judeţele din Banat; restul judeţelor producţie normală, iar în jud. Satu Mare şi Sălaj ceva mai puţin, ca anul trecut.

*

— Femeea Constantina Marin Dascălu din Ştefăneşti în etate de 40 ani, văduvă, dispăruse dela locuinţa sa din ziua de 1 Iunie. Eri, cadavrul nefericitei femei a fost găsit în puţul din curtea locuinţii sale.

E probabil că, pe când voia să scoată apă, i s'a făcut rău şi căzând în puţ, s'a înnecat.

*

— Ministerul de agricultură, direcţiunea generală a fermelor, a organizat în parcul Carol un muzeu permanent cu toate produsele agricole din ţară.

Deasemenea se vor expune în acest muzeu toate animalele, vătămătoare grânelor.

Preţul abonamentelor: lei 200 pentru învăţători, preoţi, studenţi şi săteni; lei 300 pentru autorităţile săteşti; lei 400 pentru instituţii particulare şi de stat iar dela 500 de lei în sus pentru sprijinitorii acestei foi.

*

— D. Amărăscu, subdirector general al fermelor, însoţit de d. Ciomac. inspector agricol, au plecat ca delegaţi ai Ministerului de domenii să viziteze expoziţia agricolă dela Lipsca, organizată de societatea de agricultură germană.

*

— Locuitorul Constantin Anton Dincă, de 27 ani, din Fundeni-Frunzăneşti, — surdo-mut şi paralizat de o mână şi un picior—pe când voia să traverseze lacul Fundeni cu ajutorul unei albii, s'a răsturnat şi căzând în apa, s'a înnecat.

Cadavrul fiind pescuit de către locuitori, a fost încredinţat familiei spre înhumare.

— Ministerul instrucţiunii face cunoscut tuturor şcolilor primare că în ceea ce priveşte încetarea cursurilor şi examenele de clasă se conformeze art. 98 din regulamentul legii şi examenelor de absolvire a cursului primar precum şi dispoziţiunilor din circularele No. 52147 şi 53943 din anul trecut.

*

Trenul 103, care trecea prin staţia Găeşti, spre Bucureşti, la km. 66 a tăiat pe o fată, a cărei indentitate nu s'a putut stabili.

Se spune, că la mijloc ar fi o sinucidere.

*

Jud. Fălciu.—In comuna Schiopeni s'a întâmplat o nenorocire impresionantă.

Sărbătorindu-se nunta d-lui avocat Porosnicu cu d-ra Petrovici, profesoară, unul dintre invitaţi, profesorul de matematici Chiriac dela şcoala normală din Huşi, după ce trăsese în acest tradiţionalele focuri de revolver rămânând cu arma încărcată în buzunar, glonţul a pornit rănind pe profesor în stomac.

Victima a fost transportată la spital.

*

— Autorităţile au fost informate despre următorul caz întâmplat în comuna Nazlaccia, judeţul Soroca:

Locuitorul Ion Sorzan era bănuit de multă vreme de către autorităţi, că întreţine legături cu agenţii bolşevici, veniţi de peste Nistru.

Noaptea trecută, Ion Sorzan a dispărut în Ucraina, trecând Nistrul, după ce mai întâi a dat foc din patru părţi gospodăriei care a ars până în temelii.

*

— Otto Nordenskold, celebrul explorator suedez al polului Sud, a căzut victima unui grav accident pe când traversa o stradă. El a fost călcat de un autovuz şi ucis pe loc.

*

— Vaporul „Prezident Garfield" din New-Jork, aparţinând companiei Dollar, care îşi termină acum călătoria în jurul lumii, a ciocnit în zorii zilei de 1 Iunie un vapor de marfă în apropiere de coasta dela Massachussetts. Vaporul de marfă s'a scufundat imediat. Din cei 30 de oameni ai echipagiului 15 s'au înecat.

*

— Din Coba (Brazilia), se anunţă că un număr de 50.000 de marinari s'au pus în greve, din cauza salariilor prea mici. Greviştii cer stabilirea unui salariu minimal, pentru orice marinar sau om întrebuinţat în serviciile maritime. Din cauza acestei greve 1300 de vapoare şi-au încetat serviciul.

*

— Noul Reichstag german va cuprinde 129 noui deputaţi cari n'au aparţinut nici odată Parlamentului şi 31 de de femei, dintre care 19 făcând parte din partidul socialist.

*

— Doi oliţeri aviatori, au fost omorâţi în ciocnirea ce a avut loc între două aparate militare în timpul sborurilor ce făceau deasupra localităţii Upavon. Marea Britanie).

*

— Din New-York se anunţă că avionul pilotat de aviatorul Stultz, din marina americană, având pe bord pe d-na Earhard şi pe mecanicul Gordon, a plecat Duminică, din Boston, spre a traversa Oceanul. Din cauza ceţei prea puternice, avionul a trebuit să aterizeze la Halifax.

*

A sosil la Paris, venind cu trăsura dela Berlin, birjarul Hartmann, după o călătorie de câteva săptămâni prin Germania Belgia şi nordul Eranţei.

Tipografia «Corpului de Jandarmi» — Bucureşti